

ШТО ЧАКАЕ БАЦЬКОЎ
У АБНОЎЛЕНЫМ
ПРАЦОЎНЫМ КОДЭКСЕ

Давайце разгледзім змены ў Працоўны кодэкс, якія датычацца водпуску для бацькі пры нараджэнні дзіцяці, а таксама водпуску па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім трох гадоў, і тых, хто выходзіць з дзіця ў адзіночку. Нагадаем, што ўсе гэтыя змены пачнуць дзейнічаць ужо са студзеня 2020 года.

Водпуск для бацькі (айчыма) пры нараджэнні дзіцяці

Працоўны кодэкс дапоўнены новым артыкулам 186, згодна з якім, пры нараджэнні дзіцяці і выхаванні яго ў сям’і наймальнік абавязаны будзе па жаданні бацькі (або айчыма) дзіцяці даць яму водпуск без захавання заробтнай платы.

Працягласць гэтага водпуску, як тлумачыць Мінпрацы і сацабароны, павінна складаць не больш за 14 календарных дзён. Пры гэтым іншая працягласць або аплата такога водпуску могуць быць прадугледжаны калектыўным дагаворам або самім наймальнікам.

Водпуск будзе давацца па заяве бацькі на працягу шасці месяцаў пасля нараджэння дзіцяці. Гэта будзе перыяд, цягам якога бацькі змогуць ажыццяўляць догляд нованароджанага адначасова, калі ў іх будзе такое жаданне.

Удакладненні, якія датычацца водпуску па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім трох гадоў

Артыкул 185 Працоўнага кодэкса дапоўнены выпадкамі, пры надыходзе якіх працуючы бацька ці іншы сваяк, член сям’і дзіцяці будуць мець замест маці права на водпуск па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім трох гадоў. У прыватнасці, гэта датычыцца выпадкаў, калі маці працуе ў прадстаўніцтве міжнароднай арганізацыі ў Беларусі, дыпламатычным прадстаўніцтве, кансульскай установе замежнай дзяржавы, акрэдытаваных у Рэспубліцы Беларусь.

Акрамя таго, удакладнена, што водпуск па доглядзе дзіцяці да дасягнення ім трох гадоў даецца па вырашэнні сям’і працуючым бацьку або іншаму сваяку, члену сям’і дзіцяці ў выпадку, калі маці дзіцяці на тэрыторыі Рэспублікі Беларусь (як падкрэсліваюць у Мінпрацы і сацабароны) выйшла на работу (службу), вучобу, праходзіць падрыхтоўку ў клінічнай ардынатуры ў вочнай форме або з’яўляецца адвакатам, натарыусам, індывідуальным прадпрымальнікам, творчым работнікам, фізічнай асобай, якая ажыццяўляе рамесную дзейнасць, дзейнасць па аказанні паслуг у сферы аграэкатурызму.

Калі дзіця выходзіць толькі адзін

Як тлумачаць у Міністэрстве працы і сацыяльнай абароны, у артыкул Працоўнага кодэкса ўключана паняцце «адзінокія бацькі» і яго вызначэнне.

Так, адзінокімі бацькамі прызнаюцца: — маці (бацька), якая не знаходзіцца (які не знаходзіцца) ў шлюбе і якая выходзіць (які выходзіць) непашанавана дзіця ў выпадку, калі іншы з бацькоў памёр, пазбаўлены бацькоўскіх правоў, прызнаны недзеяздольным, абвешчаны памерлым або прызнаны без вестак адсутным; — маці, якая не знаходзіцца ў шлюбе і выходзіць непашанавана дзіця, звесткі пра бацьку якога ўнесены ў запіс акта аб нараджэнні дзіцяці па яе заяве або па ўказанні іншай асобы, якая падала заяву аб рэгістрацыі нараджэння;

— усынавіцель (удачарыцель), які не знаходзіцца ў шлюбе і які выходзіць непашанавана дзіця. Змены ўнесены ў артыкулы 16, 268 і 271 Працоўнага кодэкса.

З улікам унесеныя змяненні: 1) забараняецца адмаўляць адзінокім бацькам у заключэнні працоўнага дагавора па матывах, звязаных з наяўнасцю дзяцей ва ўзросце да чатырнаццаці гадоў (дзяцей-інвалідаў — да васьмнадцаті гадоў); 2) не дапускаецца скасаванне працоўнага дагавора па ініцыятыве наймальніка: — у сувязі са скарачэннем колькасці або штату работнікаў і ў выпадках, прадугледжаных пунктамі 3-5 артыкула 42 Працоўнага кодэкса, — з адзінокімі бацькамі, якія маюць дзяцей ва ўзросце да трох гадоў; — у сувязі са скарачэннем колькасці або штату работнікаў (пункт 1 артыкула 42) і ў выпадку, які прадугледжаны пунктам 5 артыкула 42 Працоўнага кодэкса, — з адзінокімі бацькамі, якія маюць дзіця ва ўзросце ад трох да чатырнаццаці гадоў (дзіця-інваліда — да васьмнадцаті гадоў).

Акрамя таго, гарантыі, прадугледжаныя на сённяшні дзень для працуючых жанчын-маці, пашыраюцца на працуючых адзінокіх бацькоў, якія выходзіць дзяцей адпаведнага ўзросту, у сувязі з чым унесены змены ў артыкул 271 Працоўнага кодэкса.

Падрыхтавала Святлана БУСЬКО.

2 ТАКІЯ, ЯК УСЕ
ЛЯЦІ, НАДЗЕЙКА

12 верасня 2019 г.

(Заканчэнне.
Пачатак на 1-й стар.)

Адно з апошніх яе падарожжаў расцягнулася на паўгода — чатыры месяцы яна правяла ў Індыі, па месяцы ў Непале і на Шры-Ланцы.

— Гэта была мара, я збірала грошы і доўга не магла рашыцца. Баялася, што дрэнна бачу, што мяне могуць забіць, збіць машынай, я згублюся ці яшчэ што здарыцца, — прызнаецца дзяўчына. Але авантурнае падарожжа прынесла столькі розных уражанняў і адкрыццяў! Яна бачыла рытуалы па спальванні нябожчыкаў, калі попел пасля «перадаецца» Гангу, абыходзіла бока бадзяжных кароў, бачыла свавольных малпачак, якія могуць скрасці ў людзей мабільнікі ці іншыя рэчы, трапіла на Кумбха-мелу — рэлігійны фестываль, які бывае ў Індыі раз на 12 гадоў. (На яго з’езджаюцца мільёны людзей, і тэрыторыя, дзе размяшчаюцца паломнікі, расцягваецца на дзясяткі кіламетраў!) Яна купалася ў Гангу. Частавалася бясплатнай ежай, якую раздавалі на фестывалі. Калі пачастунак аказаўся вельмі востры, дзяўчыне прапанавалі запіць яго вадой. Толькі пасля яна засумнявалася і спытала, адкуль вадзічка. «З Ганга. Не парся: ты не можаш захварэць — наадварот, вылечыш хваробы. У Гангу вада святая», — быў адказ. Дзяўчына можа доўга апавядаць і пра гэта падарожжа, і пра многія іншыя. І яна ўпэўнена, што любы чалавек, у якую б жыццёвую клетку ні загналі яго стэрэатыпамі, можа вырвацца з яе...

ЗАМКНЁНАЕ КОЛА?

— У мяне інваліднасць з дзяцінства. І я доўгі час знаходзілася ў асяроддзі людзей з такімі ж праблемамі — вучылася ў спецшколе, працавала на прадпрыемстве для інвалідаў па зроку. Гэта крыху ізаляванае грамадства, многія верцяцца толькі сярод падобных, яны жэняцца з такімі ж, іх сябры — інваліды. Гэта замкнёнае кола. Якое можа быць стаўленне ў інвалідаў да саміх сябе, калі яны пастаянна чуюць, што ні на што не здатныя? — заўважае дзяўчына.

Людзей з фізічнымі праблемамі з дзяцінства могуць навучаць, што ім не варта нечага хацець, ім не нахапаць зорак з нябёс. У спецыялізаванай школе, дзе вучылася Надзея, дзеці пастаянна чулі, на якім заводзе «яны будуць працаваць». А навошта нейкія памкненні і якая можа быць прага да ведаў, калі за чалавека ўжо прапісалі шлях, па якім яму рухацца? І нават калі дзяўчына пасля дзевятага класа вырашыла паступаць, некаторыя настаўнікі спрабавалі яе адгаварыць: «Ну куды ты сунешся? Як ты зможаш вучыцца, ды сярод дзяцей, якія пасля звычайных школ больш прыстасаваныя?»

— Напачатку ў тэхнікуме мне было складана. Я прывычалася вучыцца, калі клас маленькі і можна бліжэй падыходзіць да дошкі, каб усё разгледзець. Але ў мяне ніколі не ўзнікла думкі, што я дарэмна паступала. Наадварот, грэла веданне, што ў спецшколу я ўжо не вярнуся. Канешне, даводзілася ў тэхнікуме чуць і грубыя словы на конт таго, што я не бачу, падлеткі могуць

быць даволі жорсткія. Але гэтага было мала, і з кожным годам негатыву рабілася менш: калі людзі сталяюць, з большым разуменнем ставяцца да гэтага, — прызнаецца Надзя. — Але і цяпер, нягледзячы на тое што мне амаль 30 гадоў, я пастаянна ад некага чую парады ці пытанні, калі яны бачаць, як я блізка нешта падношу да вачэй. Мне могуць прапанаваць «схадзіць да доктара», «насіць лінзы», «зрабіць лазерную карэкцыю зроку». Ды яшчэ могуць і пакрыўдзіцца, што я такіх «клопат» не прымаю. Але кожнаму ж не патлумачыш, што гэта не лечыцца і што не ўсё можна паправіць лазернай карэкцыяй, што акульяры не для ўсіх можна падабраць. Сляпому якія акульяры ні пачапі, ён не стане бачыць.

Пасля тэхнікума Надзя вучылася ў ВНУ. Выбар прафесій, якія можна было атрымаць з праблемамі са зрокам, у дзяўчыны быў абмежаваны, ёй дазваляліся пераважна педагагічныя спецыяльнасці. Былі праблемы і з пошукам работы. Часам дзяўчына яшчэ і нічога сказаць не паспявала на сумоі, а ёй ужо выносілі прысуд: «Вы ж так дрэнна бачыце, як жа будзеце ў нас працаваць, не справіцеся...»

САКРЭТЫ ВЫЖЫВАННЯ

Але яна спраўляецца з тым, на што не кожны цалкам здаровы чалавек адважыцца. Чуеш яе апаведы і дзівішся. Здаецца, ну як можна выбрацца ў нейкі дзікі свет адной, без ведання мовы і амаль без грошай...

— У асноўным тое, што выдзяляю на падарожжы, — мая пенсія па інваліднасці. Гэта невялікія грошы, нямногім больш за 100 долараў. Стараюся ўкласціся ў гэтую суму. У Індыю можна і без грошай паехаць. Там многа мясцовых людзей, якія не працуюць і жывуць без грошай, можна далучыцца да іх. Тут ужо многае залежыць ад таго, на што вы гатовы пайсці. Часам сама сабе дзіўлюся. Напрыклад, ці гатовы вы ехаць у цягніку джэнарал-класу — гэта бясплатна, але людзей там як селядцоў у бочцы: калі цягнік пад’язджае, нават сесці ў яго складана, пасажыры так і едуць, звісаючы з дзвярэй. Можна знайсці вельмі танную ежу, калі не саромецца. У Індыі можна карміцца ў храмах — індускія мне не вельмі спадабаліся, там брудна, а ў сікхаў — чысценька.

Падарожжа аўтастопам — гэта ўжо добрая эканомія. Транспарт можа трапіцца самы розны: дзяўчыне даводзілася ездзіць і на рэанімацыйных машынах, і ў катафалку (без нябожчыка), яе падвозіла паліцыя. З цеплынёй яна згадвае, як у Кыргызстане ехала ў грузавічку на цюках з авечай воўнай. Спыняцца можна ў школах, бальніцах, храмах. Як варыянт — падысці да ахоўніка і папрасіцца, каб пусціў пераначаваць ці дазволіў паставіць намет на ахоўнай тэрыторыі. Спыняюцца падарожнікі ў таных хостэлах ці па каўчсерфіngu (суполкі людзей, якія прымаюць такіх турыстаў). Запрасіць могуць у госці і кіроўцы альбо мясцовыя жыхары. У мусульманскіх краінах, калі бачаць чалавека з запlechнікам, могуць падыйсці запытацца: «Хто ты, што ты? Будзь маім госцем».

— Моцна ўразіла Манголія: «Уявіце. Сям’я жыве пасярод пустыні ў адной юрце, і нічога

навокал — ні забаў, ні крам, ні суседзяў (да апошніх трэба сесці ў машыну і даехаць). Няма ні прыбіральні, ні душы, ні прысмакаў для дзяцей. Уся ежа — мяса ды цеста. І нават вада салёная. Суровыя ўмовы: летам пустыня праграваецца да 40 градусаў, а зімой вельмі холадна і вецер. Разумееш, як многа ў цябе ёсць у Беларусі». Можна, таму жыхары пустыні, асабліва дзеці, так радаваліся падарожніцы, а госця з імі знаходзіла кантакт праз жэсты, бо англійскай мовы жыхары юрты не ведалі.

— Чаго трэба асцерагацца, калі падарожнічаеш аўтастопам? — цікаўлюся ў Надзеі.

— Гэта не столькі пра аўтастоп, колькі пра тое, што дзяўчына падарожнічае адна, асабліва ў такіх краінах, як Індыя, Шры-Ланка. Нават калі проста спыняцца ў гатэлі, хостэлы ў экзатычнай краіне, трэба быць гатовай, што ты, такая беласнежка, будзеш прыцягваць увагу мужчын. З табой захочуць пазнаёміцца, і не заўсёды з

добрамі намерамі. У людзей могуць быць няправільныя ўяўленні, яны глядзяць непрыстойныя фільмы і могуць лічыць, што еўрапейскія ці рускія дзяўчаты даступныя. Трэба гэта ўлічваць, быць менш уразлівай да гэтага, не баяцца даваць адпор. Табе могуць задаваць пытанні, і на іх заўсёды трэба даваць дакладны адказ, каб ніхто не адчуў у табе слабасць, інакш ты робішся ўразлівай. Перад падарожжам трэба шукаць інфармацыю пра краіну, у якую збіраешся ехаць, вывучаць традыцыі, культуру. У многіх краінах пэўныя незнешні выгляд будзе непрыемны. Калі едзеш у Індыю ці Турцыю, адзенне павінна быць закрытае. У Іране, калі будзеш не па каноне апрануты, наогул можаш у паліцыю трапіць. Трэба вывучыць, якія хваробы ў пэўнай краіне — магчыма, прызвецца зрабіць прышчэпкі. Пацікаўцеся правіламі бяспекі.

— Праблемы са зрокам могуць перашкаджаць у дарозе?

— У Непале я не трапіла ў горы. Я ведаю, што дрэнна бачу, у гарах буду ісці павольна, без падтрымкі магу ўпасці. Але і ў Беларусі я магу не заўважыць прыступку ці яму. Канешне, можна было б знайсці кампанію, але гэта былі б выпадковыя знаёмыя, мне не хацелася іх абцяжарваць, і я не была ўпэўненая, калі б нешта здарылася, што чужыя людзі не кінуць мяне. Узважыла і вырашыла, што нейкая мяжа ў мяне ёсць, так нікуды і не схадзіла. Хоць, калі падарожнічаеш, бачыш, колькі ў свеце добрых людзей. Таксама ў дарозе мне дапамагаюць карты, анлайн можна адразу даведацца, дзе знаходзішся.

Дзяўчына прызнаецца, што падарожжы дапамагаюць многае зразумець, перагледзець: «Беларусы не вельмі шчаслівыя, ідзеш па вуліцы, а людзі не ўсміхаюцца. Мы любім многа скардзіцца.. А недзе ў іншай краіне ў чалавека, можа, наогул нічога няма, ён калека, але ён будзе ўсміхацца, смяюцца і адчуваць сябе шчаслівым. Таму я так люблю Азію, там ёсць чаму павучыцца. У некаторых краінах можа не быць шыкоўных краёваў, але там цудоўныя гасцінныя людзі. І гэта вельмі цікава — даведацца пра іх жыццё, абменьвацца думкамі».

А таксама падарожжы дапамагаюць змагацца са стэрэатыпамі, якія, на жаль, пакуль яшчэ вельмі многім перашкаджаюць узляцець.

Алена ДЗЯДЗЮЛЯ.

